

ПРОМЕНИ В ЗАКОНИ И ПОДЗАКОНОВИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ:

- Закон за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс
- Закон за изменение и допълнение на Закона за медиацията

ПРАВНИ ПРОЦЕДУРИ:

- Изисквания във връзка със Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения

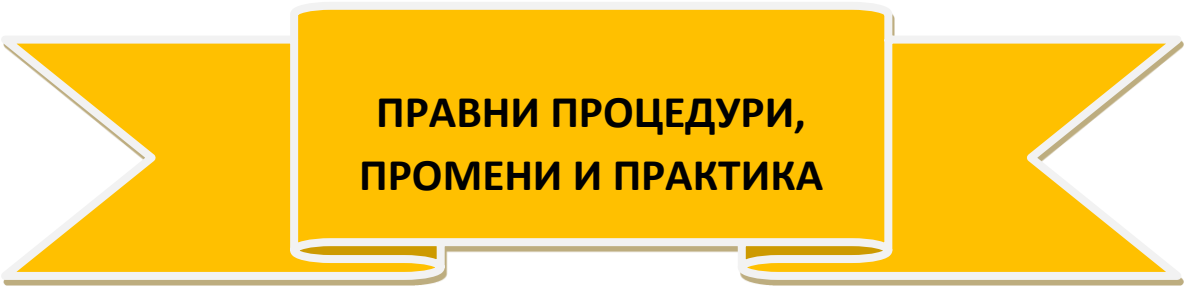
ЗАКОНОПРОЕКТИ:

- Законопроект за изменение и допълнение на Закона за данъците върху доходите на физически лица

ВАЖНА ИНФОРМАЦИЯ:

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 44 ОТ 22 МАРТ 2023 г. за изменение и допълнение на Наредба за командировките в страната

ПРАВНИ ПРОЦЕДУРИ, ПРОМЕНИ И ПРАКТИКА

Уважаеми читатели,

Имаме удоволствието да Ви представим първия брой за новата 2023-та година на е-бюлетин „Правни процедури, промени и практика“ с периодичност на всеки три месеца.

Целите, които си поставяме са да Ви информираме за актуалните законодателни промени и специфичните особености по прилагане на закони и процедурни действия по спазването им. В тази връзка основните рубрики, които поддържахме са насочени към:

- Кратък и обобщен преглед по последно приетите закони и подзаконови нормативни актове и техните изменения и допълнения, които са от значение за кооперативните организации.
- Поглед на основни правни процедури, свързани с дейността и задълженията на кооперативните организации, във връзка с развиваната от тях дейност.
- Актуална информация относно внесени в Народното събрание предложения за изменения и/или допълнения на закони и подзаконови нормативни актове.
- Важна съдебна практика по актуални въпроси, засягащи кооперативния живот, както и интересни казуси и решения във връзка с отправени към нас запитвания.

На 25.01.2023 г. Народното събрание прие Закон за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс (ГПК), който е обнародван в брой 11 на Държавен вестник от 31.01.2023 г., а измененията ще бъдат в сила от **01.07.2024 г.** (с изключение на разпоредбите относно връчването на книжа на адвокат, които са в сила от 02.02.2023 г.).

С измененията в ГПК се въвежда **електронизация** и централизирано разпределение на заповедните производства. Те предвиждат заявленията за издаване на заповеди за изпълнение по чл. 410 и чл. 417 от ГПК да може да се подават електронно. Става въпрос за предоставената от законодателя възможност, кредиторът да се снабди със заповед за изпълнение и изпълнителен лист срещу длъжника по-бързо, без да се стига до започване на исков процес с призоваване на страните в съдебно заседание (с изключение на чл. 422 от ГПК при направено възражение).

Всички процесуални действия в заповедното производство ще могат да се извършват в електронна форма и всички актове на съда в производството, включително **заповед за изпълнение и изпълнителен лист**, ще могат да се издават в електронна форма.

Промяна ще има и при разпределението и разглеждането на заявленията. Заявленията за издаване на заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК могат да бъдат подадени в който и да е районен съд в цялата страна, а заявленията въз основа на документ по чл. 417, ал. 1, т. 3, 6 и 10 се разглежда от съдия от **районния съд по настоящия адрес или седалището на заявителя (кредитора)**.

В измененията е предвидено заявлението и приложенията към него да се подават по електронен път чрез електронен формуляр, достъпен в Единния портал за електронно правосъдие (ЕПЕП). Електронното подаване на заявлението е **само** възможност за гражданите, които ако предпочетат могат да го направят и на хартия.

Важно: Ако производството започне с подаване на заявление чрез ЕПЕП, то ще продължава изцяло по електронен път, като при посочен имейл, съдът ще изпраща на него и издадената заповед и други съдебни книжа.

Важно: Кредитните и финансови институции, вкл. тези, извършващи събиране на вземания срещу потребители, застрахователните и презастрахователните дружества и търговци, които извършват доставка на енергия, газ или предоставяне на пощенски, електронни съобщителни или водоснабдителни и канализационни услуги, нотариуси и частни съдебни изпълнители могат да подават заявленията **само** по електронен път.

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА МЕДИАЦИЯТА

На 25.01.2023 г. Народното събрание прие Закон за изменение и допълнение на Закона за медиацията, който влиза в сила на 01.07.2024 г. Със закона е въведено изискване за провеждане на задължителна и препоръчителна медиация, в изрично посочени случаи (чл. 140, б. „а“ и б. „б“ от ГПК).

Предвидени в закона случаи, когато съдът <u>задължава</u> страните да участват в първа среща по медиация	Предвидени в закона случаи, когато съдът <u>може</u> по своя преценка да задължи страните да участват в медиация
1. разпределяне на ползването на съсобствена вещ по чл. 32, ал. 2 от ЗС 2. парични вземания от съсобственост по чл. 30, ал. 3 и чл. 31, ал. 2 от ЗС 3. делба по чл. 34 от ЗС 4. изпълнение на задължения на собствениците, ползвателите или обитателите на самостоятелни обекти в сграда в режим на етажна собственост; за възстановяване на направени от отделен собственик разходи за ремонт на общи части на сградата; за отмяна на незаконосъобразно решение на общото събрание или на незаконосъобразен акт на управителния съвет на етажната собственост 5. изплащане на стойността на дружествен дял при прекратяване на участие в ООД по чл. 125, ал. 3 от ТЗ 6. отговорност на управител или на контролор на ООД за причинени на дружеството вреди по чл. 142, ал. 3 и чл. 145 от ТЗ	1. развод по чл. 49 от СК 2. разрешаване на спорове относно упражняването на родителските права, лични отношения и издръжката му по чл. 127, ал. 2 от СК 3. изменение на мерките по горната точка 4. разрешаване на разногласия по повод упражняване на родителските права и задължения по чл. 123, ал. 2 от СК 5. определяне на мерки за отношения с бабата и дядото по чл. 128 от СК 6. издръжка 7. парично или непарично вземане от договор, сделка, непозволено увреждане, неоснователно обогатяване или водене на чужда работа без пълномощие с иск до 25 000 лв. 8. съществуване, прекратяване, унищожаване или разваляне на договор или на сделка или за сключване на окончателен договор с иск до 25 000 лв. 9. собственост и други вещни права върху имот или за нарушено владение; 10. възнаграждения или обезщетения от трудови правоотношения, както и за признаване на уволнението за незаконно и неговата отмяна и за възстановяване на предишната работа; 11. защита на членствени права в търговско дружество по чл. 71 от ТЗ или за отмяна на решение на общото събрание на дружеството по чл. 74 от ТЗ, както и искове по чл. 58, ал. 1 от ЗК и по чл. 25, ал. 4 от ЗЮЛНЦ 12. защита на права на интелектуална собственост

Важно: При постигане на споразумение в процедура по медиация, то може да бъде одобрено като съдебна спогодба от съда, пред който е висящо делото в 7-дневен срок от подаването на заявлението до съда, като може да се включват и въпроси, които са извън предмета на делото.

На 27 януари 2023 г. 48-ото Народно събрание прие Закон за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения (ЗЗЛПСПОИН). Законът въвежда изискванията на Директива (ЕС) 2019/1937 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2019 г. относно защитата на лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на Съюза, т.нар. Whistleblower Directive.

Цели на новия закон

Основната цел на закона е гарантиране на ефективна защита на лицата, както в частния, така и в публичния сектор, които подават сигнали или публично оповестяват информация **за нарушения, станала им известна при или по повод изпълнение на трудовите или служебните им задължения или в друг работен контекст**. Понякога, на работното място, работниците или служителите стават свидетели на нарушения и незаконосъобразни практики, но решават да премълчат за тях, поради страх от неблагоприятни последици. Именно, за да се създадат условия за насърчаване на тези лица да подават сигнали без да се страхуват от евентуални репресии, законът урежда мерки за тяхната защита.

Задължени субекти

1) Работодателите в публичния сектор, с изключение на общините с население под 10 000 души или по-малко от 50 работници или служители;

2) Работодателите в частния сектор с 50 и повече работници или служители;

3) Работодателите в частния сектор независимо от броя на работниците или служителите, ако осъществяваната от тях дейност попада в приложното поле на определени актове на правото на Европейския съюз, посочени по-долу.

Приложно поле

Нарушения на българското законодателство или на изброените в закона актове на Европейския съюз в следните области:

- 1) обществени поръчки;
- 2) финансови услуги, продукти и пазари и предотвратяване на изпирането на пари и финансирането на тероризма;
- 3) безопасност на продуктите и съответствие;
- 4) безопасност на транспорта;
- 5) опазване на околната среда;
- 6) радиационна защита и ядрена безопасност;
- 7) безопасност на храните и фуражите, здраве на животните и хуманно отношение към тях;
- 8) обществено здраве;
- 9) защита на потребителите;
- 10) защита на неприкосновеността на личния живот и личните данни и сигурност на мрежите и информационните системи;

Нарушения на българското законодателство в областта на:

- 1) правилата за заплащане на дължимите публични държавни и общински вземания;
- 2) трудовото законодателство;
- 3) законодателството, свързано с изпълнението на държавна служба.

Този закон не се прилага за сигнали за нарушения:

- 1) които са станали известни на лица, упражняващи правна професия и за които съществува по закон задължение за професионална тайна;
- 2) на поверителна здравна информация;
- 3) на тайната на съдебното съвещение;
- 4) на правилата на наказателното производство;
- 5) на защитата на класифицираната информация.

Лица, на които се предоставя защита

Физическо лице, подаващо сигнал или публично оповестяващо информация за нарушение, **станало му известно в качеството му на:**

1. работник, служител, държавен служител или друго лице, което полага наемен труд, независимо от характера на работата, от начина на заплащането и от източника на финансирането;

2. лице, което полага труд без трудово правоотношение и/или упражнява свободна професия и/или занаятчийска дейност;

3. доброволец или стажант;

4. съдружник, акционер, едноличен собственик на капитала, член на управителен или контролен орган на търговско дружество, член на одитния комитет на предприятие;

5. лице, което работи за физическо или юридическо лице, негови подизпълнители или доставчици;

6. кандидат за работа, участвал в конкурс или друга форма на подбор за постъпване на работа и получил в това качество информация за нарушение;

7. работник или служител, когато информацията е получена в рамките на трудово или служебно правоотношение, което е прекратено към момента на подаване на сигнала или на публичното оповестяване.

Следва да се посочи, че защита по този закон се предоставя **и на всяко друго сигнализиращо лице, което подава сигнал за нарушение, станало му известно в работен контекст.**

Лица, ползващи се от закрилата могат да бъдат и:

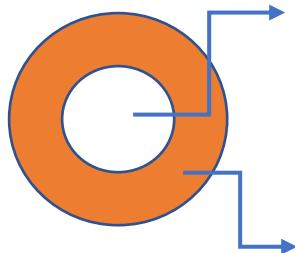
1) лица, които помагат на сигнализиращото лице в процеса на подаване на сигнал;

2) лица, които са свързани със сигнализиращото лице и които могат да бъдат подложени на репресивни ответни действия поради сигнализирането;

3) юридически лица, в които сигнализиращото лице притежава дялово участие, за които работи или с които е свързано по друг начин в работен контекст.

Видове сигнали и компетентни органи

Сигналите могат да се подават чрез:

„Вътрешно подаване на сигнал“ е устно или писмено съобщаване на информация за нарушения в рамките на даден правен субект в частния или публичния сектор.

„Външно подаване на сигнал“ е устно или писмено съобщаване на информация за нарушения до компетентните органи.

1) Вътрешен канал – задължените субекти определят един или повече служители, които отговарят за разглеждането на сигнали. Отговорното лице може да е същото лице, натоварено с обработването на личните данни в предприятието. Независимо кое е лицето и дали е едно или повече, напълно задължително е длъжността, която изпълнява това лице/а да не води до конфликт на интереси с отговорността и задачите, които ще изпълнява във връзка с този закон.

Важно: Задължените субекти могат да възлагат функциите по приемане и регистриране на сигнали и на други физически и юридически лица извън своята структура.

2) Външен канал – централен орган за външно подаване на сигнали и за защита на лицата е Комисията за защита на личните данни (КЗЛД).

Условия за защита на сигнализиращите лица

Лице, подаващо сигнал за нарушения чрез вътрешен или външен канал има право на защита, **при условие че:**

- е имало основателна причина да счита, че подадената информация за нарушението в сигнала е била вярна към момента на подаването и че тази информация попада в обхвата на закона;
- е подало сигнал за нарушение при условията и по реда на този закон.

При наличие на тези условия, право на защита има и лицето, което подава сигнал за нарушение до институции, органи, служби или агенции на Европейския съюз.

Изисквания за създаване на канал за вътрешно подаване на сигнали

Работодателите, в качеството им на задължени лица, са отговорни за създаването на канали за вътрешно подаване на сигнали за нарушения. Тези канали трябва да се управляват по начин, който гарантира пълнотата, целостта и поверителността на информацията, да възпрепятства достъпа на неоправомощени лица до нея и да е възможно съхранението и на траен носител.

Както посочихме, задълженото лице може **да ангажира един или повече служители, които да отговарят за разглеждането на сигнали**. Когато функциите по приемане на сигналите се възлагат на вътрешно лице, което вече се намира в трудови отношения със задължения субект, това би могло да стане **чрез сключване на допълнително споразумение** към вече съществуващия трудов договор между страните на основание чл. 119 от Кодекса на труда. Задължените лица са длъжни да предоставят ясна и леснодостъпна информация относно условията и реда за подаване на сигнали. **Информацията може да бъде инкорпорирана в Правилника за вътрешния трудов ред**, но само когато е предназначена за работниците или служителите вътре в предприятието. Най-лесно би било тези правила да се съдържат в **самостоятелен документ**, който да бъде поставен на видно място в офисите и работните помещения, а също така и на **интернет страниците** на задължените субекти. Налице е възможност, правилата да се доведат до знанието на работниците или служителите посредством провеждането на **нарочен инструктаж**.

Друго задължение, предвидено за работодателите е **създаването и поддържането на регистър на сигналите за нарушения**, чиято цел е да улесни осигуряването на доказателства за получените сигнали, а също и да гарантира правото на засегнатото лице на ефективна защита при евентуално съдебно или друго производство.

Изисквания за създаване на канал за външно подаване на сигнали

Каналът за външно подаване на сигнали е самостоятелно структурно звено на Комисията, обезпечено с достатъчно на брой служители, специално обучени за тази работна позиция. Звеното спазва същите изискванията за качество и конфиденциалност, като при вътрешното подаване на сигнали.

Процедура по подаване на сигнал чрез вътрешен канал

1. Сигналът се подава до служителя, отговарящ за разглеждането на сигнали, като може да е **устно** (по телефон, по други системи за гласови съобщения или при уговорена лична среща) или **писмено**, включително и чрез електронна поща, като се спазват изискванията за поверителност. Независимо от способа, отговорното лице предоставя цялата нужна информация за процедурата по подаване на сигнал.

2. Отговорният служител регистрира сигнала чрез записване на изискуемите данни по формуляр образец, утвърден от КЗЛД. Към сигнала могат да се приложат всякакъв вид доказателства или друга информация. **Задължително сигнализиращото лице се подписва.**

3. Отговорното лице извършва щателна проверка и предоставя на засегнатото лице събраните доказателства, като последното има възможност да направи възражение в 7-дневен срок и да представи свои доказателства.

4. В случай на потвърждение на фактите от сигнала се организира предприемането на последващи действия, в т.ч. и съдействие от други лица и звена в структурата на задължения субект.

5. Правят се предложения за преустановяване на нарушението и ако е необходимо се препраща сигнала към органа за външно подаване на сигнали.

Важно: Служителят, който отговаря за приемането на сигнали предоставя предложения на „задължения субект“ за предприемане на действия за преустановяване на нарушението или предотвратяването му, само ако са в неговата компетенция.

Независимо от развитието след подаден сигнал, отговорното лице е необходимо да поддържа регистър и при всеки отделен случай да изготвя индивидуални доклади, съдържащи информацията от сигнала, предприетите действия, окончателните резултати от проверката, които заедно с мотивите се предоставят на подалия сигнала работник/служител и на засегнатото лице при спазване на задължението за тяхната защита.

Централен орган за външно подаване на сигнали

Комисията за защита на личните данни е централният орган, който ще организира приемането на сигналите и ще ги насочва към компетентните органи с цел тяхната проверка и предприемане на последващи действия. Тя ще утвърди формуляри за приемане на сигнали, ще координира и контролира дейностите по разглеждане на сигнали от страна на задължените субекти, както и на всички органи и организации, които получават или работят с такива сигнали. КЗЛД ще дава методически указания на задължените субекти и ще извършва обучения на техни служители, отговарящи за разглеждането на сигнали по този закон.

Важни срокове

04.05.2023 г.

- Влизане в сила на Закона
- КЗЛД изготвя правилник за прилагане на закона
- КЗЛД изготвя формуляр образец за приемане на сигнали

04.08.2023 г.

- Приема се Наредба за водене на регистър за сигналите и за препращане на вътрешните сигнали към нея
- КЗЛД изготвя методически указания към задължените субекти
- КЗЛД изготвя модел на регистър за сигнали
- КЗЛД изготвя формуляр за приемане на сигнали

17.12.2023 г.

- За работодателите в частния сектор, които имат между 50 и 249 работници правилата от глава ВТОРА (правила за подаване на сигнали) от закона се прилагат от **17.12.2023 г.**
- Определят се условията и редът за разглеждане с приоритет на сигнали за тежки нарушения

ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ДАНЪЦИТЕ ВЪРХУ ДОХОДИТЕ НА ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА

На 06.01.2023 г. е внесен Законопроект за изменение и допълнение на Закона за данъците върху доходите на физически лица (ЗДДФЛ), който към момента е преминал през първо гласуване.

Предлаганите изменения и допълнения създават възможност за ползване на данъчно облекчение от физически лица, регистрирани като земеделски стопани, които са получили субсидия или друго подпомагане от Европейския фонд за гарантиране на земеделието и Европейския фонд за развитие на селските райони. Данъчното облекчение се изразява в намаляване на сумата от годишните данъчни основи с размера на получената през годината субсидия, съответно подпомагане от двата фонда до размера на годишните данъчни основи преди намаляването, но не с повече от 100 000 лв. Съгласно чл. 17 от ЗДДФЛ общата годишна данъчна основа е сумата от годишните данъчни основи по чл. 25, 30, 32, 34 и 36, намалена с предвидените в този закон данъчни облекчения.

Важно: В заключителните разпоредби на законопроекта е предвидено аналогично изменение и в Закона за корпоративното подоходно облагане, като се регламентира, че данъчно задълженото лице, регистрирано като земеделски стопанин, има право да намали данъчната си печалба, реализирана от дейност по производство на **непреработена растителна и животинска продукция** с размера на получената през годината субсидия от същите европейски фондове.

Със законодателната инициатива се цели подпомагане на всички земеделски стопани с фокус към малките и средни фермери, които са тежко уязвими заради зависимостта на извършваните от тях дейности от климатични промени, от последствията от ковид-19 и нестабилната финансово-икономическа обстановка в глобален мащаб.

В условията на криза предлаганите данъчни облекчения ще позволят оцеляването на земеделските стопани и ще дадат възможност за развиване на по-голяма устойчивост в силно изявената конкурентна среда, а извън периода на кризи ще създадат допълнителни възможности за инвестиции и растеж в сектора на земеделието. В дългосрочен план очакваният ефект от предложените промени е повишаване на конкурентноспособността на българското земеделие на международен пазар.

**ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 44 ОТ 22 МАРТ 2023 Г. за изменение и допълнение на
Наредбата за командировките в страната, приета с
Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г.**

С Постановление № 44 от 22.03.2023 г. бяха направени някои важни промени и допълнения в Наредбата за командировките в страната. Постановлението е публикувано в Държавен вестник на 24.03.2023 г. и влиза в сила три дни след неговото обнародване.

Основните изменения касаят размерът на дневните пари и начините на отчитане на извършените разходи.

Командировките се извършват въз основа на предварително издадена писмена заповед, която съгласно Постановление № 44 от 22.03.2023 г. може да се създава и като **електронен документ**.

В заповедта за командироване следва да бъде посочена и **необходимостта от заверка** на заповедта с подпис на оправомощено длъжностно лице на мястото на командироването. Това изискване се налага поради отпадане на изричното изискване Заповедта за командировка или командировъчното удостоверение да се заверява и датира от упълномощено служебно лице и да се подпечатва с печата на предприятието, в което е командировано лицето.

Когато в заповедта за командировка е посочено командированият да пътува с лично моторно превозно средство, се изплащат пътни пари, равни на равностойността на изразходваното гориво по разходни норми, определени от производителя на моторното превозно средство, **за комбиниран режим на движение (градско и извънградско)**, а не както до сега за най-икономичния режим на движение.

Налице е промяна и в размера на дневните пари:

	ПРЕДИ	СЕГА
Без нощуване	10 лв	20 лв
С нощуване	20 лв	40 лв

Не се заплащат дневни/квартирни пари при ползване служебно на целодневна безплатна храна/безплатна нощувка в мястото на командировката, като е отпаднала възможността тези разходи да не се заплащат, в случаите когато командировката се изпълнява на мястото, където фактически живее командированият или неговото семейство.

Главна дирекция „Правна“
към Централен кооперативен съюз:
тел: 02/92 66 848
02/92 66 360
e-mail: coop_pravna@cks.bg